

Tall og fakta

Innhold

Denne delen av Tilsynsmeldingen gir oversikt over de viktigste oppgavene fylkesmennene, Helsetilsynet i fylkene og Statens helsetilsyn utfører som tilsynsmyndighet og klageinstans. Mer materiale på de samme områdene publiseres i Statens helsetilsyns årsrapport og på nettstedet www.helsetilsynet.no.

Barneverntjenesten	38	Helsetjenester	42
Sosialtjenesten	39	Klagesaker om manglende oppfyllelse av	
Klagesaker om manglende oppfyllelse av		rettigheter i sosialtjenesten	42
rettigheter i sosialtjenesten	39	Tilsyn med helsetjenesten	42
Klager etter sosialtjenesteloven	40	Pålegg, tvangsmulkt og stengning	44
Klager etter lov om sosiale tjenester i NAV	40	Bruk av tvang og makt overfor mennesker uten	
Tilsyn med sosialtjenesten	40	samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelp. . .	44
Bruk av tvang og makt overfor personer		Tilsynssaker (enkeltsaker)	44
med psykisk utviklingshemning.	41	Meldesentralen	46
		Regnskap og personell	46

Barneverntjenesten

Statens helsetilsyn fikk fra 1. januar 2010 det overordnede faglige tilsynet med barnevernet. Her følger tallmateriale fra 2010 som omhandler deler av de oppgavene som fylkesmennene utfører på barnevernområdet.

Tabell 1 Tilsyn ved barneverninstitusjoner i 2010

Fylkesmannen i	Barnevern- institusjoner	Avd/ enheter	Pålagt tilsyn	Gjennomført	Uanmeldt
Østfold	13	47	117	106	52
Oslo og Akershus	39	67	230	174	87
Hedmark	15	19	63	47	34
Oppland	6	22	26	26	10
Buskerud	5	12	41	42	19
Vestfold	6	8	37	37	15
Telemark	4	14	52	49	23
Aust-Agder	5	12	48	48	29
Vest-Agder	7	25	66	67	20
Rogaland	15	49	113	111	46
Hordaland	23	47	152	108	33
Sogn og Fjordane	4	8	24	32	10
Møre og Romsdal	5	9	21	23	10
Sør-Trøndelag	15	24	73	73	29
Nord-Trøndelag	7	15	29	24	8
Nordland	6	9	25	23	9
Troms	9	20	89	88	25
Finnmark	2	4	10	10	4
Sum	186	411	1216	1088	463

Fylkesmennene fører tilsyn med institusjonene gjennom årlige systemrevisjoner, og skal i tillegg føre tilsyn med at barna får forsvarlig omsorg og behandling, og blir behandlet hensynsfullt og med respekt for den enkeltes integritet, gjennom såkalte individtilsyn ved alle avdelinger/enheter der barna bor. Avhengig av om barn er plassert etter atferdsbestemmelsene eller andre bestemmelser i loven,

skal fylkesmennene gjennomføre minimum henholdsvis fire eller to individtilsyn. Minst halvparten av individtilsynene skal være uanmeldt.

I 2010 gjennomførte fylkesmennene totalt 1088 tilsyn ved barneverninstitusjoner, hvorav 105 systemrevisjoner og 983 individtilsyn. Kravet var 186 systemrevisjoner og 1030 individtilsyn. 463 av tilsynene var uanmeldt. Av de 186 institusjonene det ble ført tilsyn med i 2010 var 74 statlige, 18 kommunale og 94 private.

Fylkesmennene gjennomførte 47 tilsyn med omsorgssentre for enslige mindreårige, hvorav ni ble gjennomført som systemrevisjon og 38 som individtilsyn. Det ble i tillegg ført to tilsyn med sentre for foreldre og barn. Forskriften for slike sentre, som også regulerer tilsynet, trådte først i kraft 25. november 2010.

Som ledd i tilsynet med institusjoner og omsorgssentre har fylkesmennene gjennomgått protokoller om tvangsbruk og rettighetsbegrensninger. Tabell 2 gir en oversikt over de tvangstiltak som institusjonene har protokollert, og som fylkesmennene har kontrollert. Bestemmelsene er regulert i forskrift om tvang i barneverninstitusjon.

Fylkesmennene har behandlet klager fra beboere i institusjon, eller fra deres pårørende. Det ble behandlet 311 klager som omhandlet tvang og 51 om andre forhold. 88 % av klagen ble behandlet innen tre måneder.

Fylkesmennene fører på ulike måter tilsyn med kommunenes barneverntjenester. Hvert kvartal sender barneverntjenesten rapporter med kopi av slutførte fristskjemaer til Fylkesmannen til kontroll. Skjemaene gjelder blant annet gjennomgåtte meldinger og slutførte undersøkelser. Fylkesmennene fulgte opp 109 kommuner/bydeler som følge av fristoversittelser, og én kommune ble ilagt mulkt for fristbrudd.

Tabell 2 Antall tvangstiltak ved barneverninstitusjoner og omsorgssentre i 2010

Fylkesmannen i	§ 14 kroppsv visitasjon	§ 16 ransaking	§ 17 beslag- legging og tilintet- gjøring	§ 18 akutt fare- situasjon	§ 19 tilbake- føring ved rømming	§ 21 besøks- begrensning	§ 22 telefon- begrensning	§ 23 bevegelses- begrensning	§ 24 urinprøve	Andre	Sum
Østfold	6	45	48	199	4	2	9	3	63	0	379
Oslo og Akershus	182	261	107	419	33	0	80	151	595	1	1829
Hedmark	15	57	11	36	3	66	196	147	173	2	706
Oppland	4	35	13	79	10	1	5	5	45	13	210
Buskerud	33	34	28	110	24	0	11	22	68	0	330
Vestfold	97	120	41	74	22	2	42	105	399	2	904
Telemark	28	23	23	88	3	0	1	7	6	0	179
Aust-Agder	18	24	19	62	15	11	11	36	8	0	204
Vest-Agder	14	12	15	26	20	10	19	43	3	0	162
Rogaland	96	146	81	215	19	5	75	58	188	0	883
Hordaland	213	167	75	301	63	16	56	78	289	2	1260
Sogn og Fjordane	6	21	4	4	5	0	22	19	57	0	138
Møre og Romsdal	49	45	16	75	8	2	28	16	84	4	327
Sør-Trøndelag	10	23	25	82	4	0	17	18	6	21	206
Nord-Trøndelag	25	35	27	79	9	0	4	53	54	38	324
Nordland	37	40	31	156	12	1	33	11	12	0	333
Troms	7	37	23	77	8	0	28	46	15	0	241
Finnmark	0	5	6	20	2	2	2	4	15	0	56
Sum	840	1130	593	2102	264	118	639	822	2080	83	8671

I 2010 ble det gjennomført 20 systemrevisjoner rettet mot den kommunale barneverntjenesten. En del av tilsynene var videreføring av tema fra landsomfattende tilsyn i 2008 rettet mot barnevern-, sosial- og helsetjenester til barn. Fylkesmennene har behandlet klager rettet mot barneverntjenesten i kommunene.

Tilsynsklager omhandler forhold der barn, pårørende eller andre retter kritikk mot barneverntjenesten, eller der Fylkesmannen av eget initiativ tar opp hendelser eller forhold ved barneverntjenesten. I 2010 behandlet fylkesmennene 682 slike saker. I omtrent 200 av sakene ble det påpekt brudd på myndighetskrav eller gitt kritikk av barneverntjenesten. Ved utgangen av året var det 166 saker som ikke var avsluttet. Fylkesmennene behandlet 188 klager på enkeltvedtak, som omhandler tjenester eller tiltak etter barnevernloven. Ved utgangen av året var det 16 saker som ikke var avsluttet. 86 % av klagesakene ble behandlet innen tre måneder.

Sosialtjenesten

Klagesaker om manglende oppfyllelse av rettigheter i sosialtjenesten

Lov om sosiale tjenester i Nav trådte i kraft 1. januar 2010, og klager som gjelder økonomisk stønad, kvalifiseringsprogram og midlertidig botilbud fikk dermed ny lovhjemmel (tidligere sosialtjenesteloven hhv. kap. 5, kap. 5A og § 4-5). Av alle klagenene etter sosialtjenesteloven og lov om sosiale tjenester i Nav gjelder mer enn 2/3 økonomisk stønad.

Tabell 3 Behandlede klager rettet mot barneverntjenesten i kommunene i 2010

Fylkesmannen i	Tilsyns- klager	Klager på enkeltvedtak	Behandlet innen 3 måneder	Behandlingstid over 3 måneder
Østfold	54	9	9	0
Oslo og Akershus	95	63	44	19
Hedmark	31	12	11	1
Oppland	8	0	0	0
Buskerud	49	18	18	0
Vestfold	41	7	7	0
Telemark	12	6	6	0
Aust-Agder	10	0	0	0
Vest-Agder	30	8	8	0
Rogaland	45	7	5	2
Hordaland	73	24	23	1
Sogn og Fjordane	21	3	2	1
Møre og Romsdal	28	4	4	0
Sør-Trøndelag	56	6	5	1
Nord-Trøndelag	25	1	0	1
Nordland	55	10	9	1
Troms	36	10	10	0
Finnmark	13	0	0	0
Sum	682	188	161	27

Det har vært vekst i antall innkomne klagesaker etter de to lovene samlet, 4735 saker i 2010 mot 4158 i 2009. Antallet er fortsatt lavt. Til sammenligning behandlet fylkesmennene i 1995 8935 klagesaker.

Klager etter sosialtjenesteloven

Tabell 4 omhandler saker der enkeltpersoner har klaget på avgjørelser som kommunene har fattet etter sosialtjenesteloven. I 2010 behandlet fylkesmennene 1104 klager på sosiale tjenester, mot 1041 i 2009. Omsorgslønn var den enkelttjenesten som var mest påklaget, med 388 saker. Deretter fulgte praktisk bistand med 310 saker, hvorav 156 gjaldt brukerstyrt personlig assistanse. 208 av klagenes gjaldt avlastning og 149 støttekontaktjenester. I tillegg ble det behandlet 38 saker som gjaldt plass i institusjon for rusmiddelavhengige eller bolig med heldøgns omsorgstjenester, og elleve andre saker om sosiale tjenester.

Tabell 4 Klagesaker etter sosialtjenesteloven behandlet av fylkesmennene i 2008-2010 og resultat av behandlingen i 2010 – klager over økonomisk stønad ikke inkludert

Fylkesmannen i	2008	2009	2010		
	Behandlede saker	Behandlede saker	Behandlede saker	Endret	Opphevet
Østfold	56	69	85	43	5
Oslo og Akershus	145	195	271	86	8
Hedmark	29	36	36	12	0
Oppland	27	28	22	3	3
Buskerud	63	62	64	21	10
Vestfold	56	43	68	5	16
Telemark	37	55	47	13	9
Aust-Agder	15	20	17	1	2
Vest-Agder	48	44	35	5	11
Rogaland	40	48	60	10	2
Hordaland	89	130	131	12	7
Sogn og Fjordane	54	28	35	6	2
Møre og Romsdal	40	53	39	3	16
Sør-Trøndelag	32	63	37	13	5
Nord-Trøndelag	25	23	32	3	3
Nordland	44	71	43	8	2
Troms	64	57	59	12	6
Finnmark	18	16	23	6	1
Sum	882	1041	1104	262	108

I 2010 endret Fylkesmannen kommunens vedtak i 24 prosent av sakene, mot 25 prosent i 2009. Ti prosent av vedtakene ble opphevet, og sakene sendt tilbake til kommunen for ny behandling, mot 15 prosent i 2009. Det innebærer at kommunens vedtak ble stadfestet i 2/3 av sakene.

Fylkesmennene har krav om å behandle minst 90 prosent av klagesakene innen tre måneder. I 2010 ble kun 62 prosent av klagenes etter sosialtjenesteloven behandlet innen fristen. Fem av de atten embedene behandlet i 2010 mer enn 90 prosent av klagenes innen tre måneder. Ved inngangen til 2010 var det 421 ubehandlede saker, ved utgangen 335. Statens helsetilsyn, som overordnet organ, mottok en klagesak som gjaldt sosialtjenesten. Det var ikke grunnlag for å overprøve Fylkesmannens vedtak.

Klager etter lov om sosiale tjenester i NAV

Tabell 5 omhandler klagesaker fylkesmennene har behandlet om økonomisk stønad. I tillegg er det behandlet 29 saker

som gjelder kvalifiseringsprogrammet, mot ni i 2009. Langt de fleste klagenes gjaldt avslag eller utmålingen av økonomisk stønad, eller mer spesifikke klager om boligkostnader, utgifter til klær, tannbehandling, medisiner, inventar, reise eller andre økonomiske tema. 29 av klagenes gjaldt kvalifiseringsprogram/-stønad.

Av klagesaker behandlet etter lov om sosiale tjenester i Nav, ble syv prosent av vedtakene opphevet og sakene sendt tilbake til Nav til ny behandling. Elleve prosent av vedtakene ble endret. Det innebar at Fylkesmannen stadfestet omtrent fire av fem vedtak Nav hadde fattet.

Tabell 5 Klagesaker om økonomisk stønad behandlet av fylkesmennene i 2008-2010 og resultatet av behandlingen i 2010

Fylkesmannen i	2008	2009	2010		
	Behandlede saker	Behandlede saker	Behandlede saker	Endret	Opphevet
Østfold	236	179	321	32	36
Oslo og Akershus	642	637	684	101	21
Hedmark	182	115	181	30	7
Oppland	123	138	140	8	0
Buskerud	241	190	263	43	21
Vestfold	178	211	202	20	29
Telemark	77	98	95	12	20
Aust-Agder	31	69	78	6	6
Vest-Agder	93	122	124	8	12
Rogaland	157	161	223	9	2
Hordaland	250	234	275	22	20
Sogn og Fjordane	45	35	27	5	1
Møre og Romsdal	117	61	97	6	1
Sør-Trøndelag	135	187	189	19	17
Nord-Trøndelag	60	59	57	2	2
Nordland	87	102	91	15	0
Troms	105	80	131	10	9
Finnmark	50	48	32	8	6
Sum	2809	2726	3210	356	210

I 2010 ble 80 prosent av klagenes etter lov om sosiale tjenester i Nav behandlet innen fristen på tre måneder.

Saker om økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet som kom til fylkesmennene før 1. januar 2010 er her regnet med som saker etter lov om sosiale tjenester i Nav.

Statens helsetilsyn, som overordnet organ, mottok i 2010 en klagesak etter denne loven. Det var ikke grunnlag for å overprøve Fylkesmannens vedtak.

Tilsyn med sosialtjenesten

Tilsyn etter sosialtjenesteloven

Mer enn halvparten av den planlagte tilsynsvirksomheten med tjenester etter sosialtjenesteloven i 2010 var del av et landsomfattende tilsyn som inngår i den fireårige satsingen

Tabell 6 Antall systemrevisjoner med tjenester etter sosialtjenesteloven utført av fylkesmennene i 2008–2010

Fylkesmannen i	2008	2009	2010
Østfold	9	9	3
Oslo og Akershus	22	22	24
Hedmark	9	9	6
Oppland	6	9	6
Buskerud	11	11	9
Vestfold	9	6	6
Telemark	7	7	5
Aust-Agder	9	7	6
Vest-Agder	9	7	6
Rogaland	12	11	8
Hordaland	14	15	9
Sogn og Fjordane	8	7	6
Møre og Romsdal	12	5	11
Sør-Trøndelag	10	9	5
Nord-Trøndelag	6	7	7
Nordland	11	9	7
Troms	8	8	4
Finnmark	7	6	3
Sum	179	164	132*

* I tillegg kommer tilsyn gjennomført på andre måter enn som systemrevisjon (nytt i 2010), som tilsvarer 37 systemrevisjoner i arbeidsomfang. Statens helsetilsyns krav til fylkesmennene i 2010 var 180 systemrevisjoner.

på tilsyn med sosial- og helsetjenester til eldre (2009-12), som er omtalt på side 5-7.

Av de til sammen 132 systemrevisjonene etter sosialtjenesteloven var 73 ikke del av det landsomfattende tilsynet, og temaene for disse var bl.a. (med antall):

- 14 rettssikkerhet overfor personer med psykisk utviklingshemning
- 14 kommunale sosial-, helse- og barneverntjenester til barn
- 11 sosial- og helsetjenester til rusmiddelmissbrukere
- 7 tjenester til personer med psykisk utviklingshemning
- 4 avlastnings- og støttekontaktjenester
- 3 barne- og avlastningsboliger

I 99 av de 132 systemrevisjonene ble det funnet brudd på lov eller forskrift (avvik). Per 31. desember 2010 var det i 47 av tilsynene med sosialtjenesten fra 2009 eller tidligere fremdeles avvik som ikke var lukket. Ett år tidligere var det tilsvarende tallet 44. Fylkesmennene har ikke gitt pålegg med hjemmel i sosialtjenesteloven i 2010.

Tilsyn med økonomisk stønad m.m. etter lov om sosiale tjenester i Nav

Lov om sosiale tjenester i Nav, som trådte i kraft 1. januar 2010, omfatter økonomisk stønad, kvalifiseringsprogram og midlertidig boligtilbud m.m. Loven er et nytt tilsynsområde for fylkesmennene.

Tabell 7 Antall systemrevisjoner etter lov om sosiale tjenester i Nav utført av fylkesmennene i 2010

Fylkesmannen i	Antall systemrevisjoner 2010
Østfold	6
Oslo og Akershus	6
Hedmark	2
Oppland	5
Buskerud	8
Vestfold	6
Telemark	4
Aust-Agder	4
Vest-Agder	4
Rogaland	4
Hordaland	5
Sogn og Fjordane	4
Møre og Romsdal	3
Sør-Trøndelag	6
Nord-Trøndelag	4
Nordland	6
Troms	4
Finnmark	3
Sum	84

Fylkesmennene gjennomførte 84 systemrevisjoner etter lov om sosiale tjenester i Nav i 2010, se tabell 7. Av disse var 67 del av det landsomfattende tilsynet med økonomisk stønad som er omtalt i egen artikkel på side 8-9. 12 tilsyn ble gjennomført etter både lov om sosiale tjenester i Nav og andre lovverk (først og fremst sosialtjenesteloven). I 70 av de 84 systemrevisjonene ble det funnet brudd på lov eller forskrift (avvik).

Bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning

Kapittel 4A i sosialtjenesteloven omhandler rettssikkerheten til personer med psykisk utviklingshemning som utsettes for tvangstiltak. Fylkesmennene registrerer årlig en del data knyttet til slike tiltak. I 2010 ble det registrert 19 569 skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner overfor 1076 personer, mot 20 313 overfor 1089 personer i 2009. Dette omfatter tiltak som ikke var regulert i vedtak. Av de 1076 personene var 411 kvinner og 665 menn. 159 var under 18 år. Dels handler det om tiltak forut for regulering i vedtak, dels om tiltak der vedtak har utløpt før nytt er godkjent, og dels om tiltak utført av personer uten nødvendig kompetanse eller dispensasjon fra kompetansekrav. Praksis hos fylkesmennene er fortsatt noe ulik når det gjelder hva som registreres.

Fylkesmannen må godkjenne vedtak om planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødssituasjoner og tiltak for å dekke tjenestemottakerens grunnleggende behov for mat og drikke, påkledning, hvile, søvn, hygiene og personlig trygghet, herunder opplærings- og treningstiltak, før de kan settes i verk. I 2010 ble 1395 tiltak som var regulert i 902

Tabell 8 Tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning i 2010 – sosialtjenesteloven kap 4A

Fylkesmannen i	Meldinger om skadeavergende tiltak i nødssituasjoner		Fylkesmannens overprøving av vedtak			Innvilgede søknader om disp. fra utdanningskrav	Antall stedlige tilsyn
	Antall meldte beslutninger	Personer meldingene gjaldt	Antall godkjente vedtak	Antall godkjente tvangstiltak	Personer med vedtak 31.12		
Østfold	250	60	18	21	18	14	9
Oslo og Akershus	3654	295	146	200	139	121	35
Hedmark	296	38	55	83	55	54	15
Oppland	336	45	46	59	46	44	21
Buskerud	1323	63	58	92	58	38	16
Vestfold	822	36	33	43	33	28	4
Telemark	208	34	13	48	13	11	0
Aust-Agder	260	24	8	13	8	4	2
Vest-Agder	242	44	44	69	44	16	4
Rogaland	3123	126	84	105	84	74	16
Hordaland	290	86	130	226	110	87	23
Sogn og Fjordane	554	32	26	37	17	7	9
Møre og Romsdal	4053	45	53	143	51	59	5
Sør-Trøndelag	1110	53	32	46	30	8	9
Nord-Trøndelag	267	10	61	85	36	123	11
Nordland	305	43	46	60	46	35	22
Troms	1618	29	44	58	42	21	12
Finnmark	858	13	5	7	5	29	16
Sum	19 569	1076	902	1395	835	773	229

vedtak, godkjent. 36 vedtak ble ikke godkjent. Ved utgangen av året var det 835 personer som hadde vedtak om tvangstiltak, 320 kvinner og 515 menn. 38 var under 18 år.

Fylkesmennene innvilget i 2010 773 søknader om dispensasjon fra utdanningskrav. 17 søknader ble ikke innvilget.

Tross tvangsbruk, er det få klager på dette området. I 2010 behandlet Fylkesmannen én klage på bruk av skadeavergende tiltak i nødssituasjon, og fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker behandlet ett påklaget vedtak.

Fylkesmennene gjennomførte 229 stedlige tilsyn.

Helsetjenester

Klagesaker om manglende oppfyllelse av rettigheter i helsetjenesten

Helsetilsynet i fylket er klageinstans når en person ikke får oppfylt rettighetene som er gitt i pasientrettighetsloven og noen andre lovbestemmelser. Den som har ansvar for tjenesten (kommunen osv.) skal ha vurdert saken på nytt før det fremmes klagesak for Helsetilsynet i fylket. Helsetilsynet i fylket kan prøve alle sider av saken. Avgjørelsen fra Helsetilsynet i fylket er endelig.

Fram til 2007 var det en vekst i antall nye klager på mangelfullt oppfylte helserettigheter. I årene 2008 og 2009 gikk antallet ned med ti prosent hvert av årene, men i 2010 gikk det markant oppover igjen til 1070 nye klagesaker. Dette er 16 prosent mer enn det forrige toppåret, 2007.

Helsetilsynet i fylkene klarte ikke helt å ta unna den voksende mengden nye saker i 2010. Antallet restanser økte derfor fra 155 ved begynnelsen av året til 251 ved årets slutt.

I 2010 avsluttet Helsetilsynet i fylket 974 rettighetsklager. I 39 prosent av disse sakene er det gitt helt eller delvis medhold i klagen, eller vedtaket er opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil og lignende. Dette er på samme nivå som i 2009 (37 prosent) og i 2008 (36 prosent).

44 prosent av rettighetsklagene på helseområdet i 2010 gjelder rett til dekning av nødvendige reiseutgifter mellom hjem og behandlingssted (pasientrettighetsloven § 2-6). Disse syke transportklagene gjelder ofte relativt små beløp, i størrelsesorden noen hundre kroner. Antallet slike saker gikk betydelig ned i 2008 og 2009, men tok seg opp igjen i 2010. Syke transportklagene har altså svingt i antall på samme måte som de øvrige rettighetsklagene de siste årene.

Statens helsetilsyn har behandlet seks anmodninger om å overprøve vedtak som Helsetilsynet i fylket har gjort i klagesaker. I to saker fikk pasienten medhold. Tre saker er ikke ferdigbehandlet ved årets slutt. I en av sakene besluttet Statens helsetilsyn at utsettende iverksetting av kommunens vedtak om at helse- og sosialtjenester i hjemmet skulle opphøre. Statens helsetilsyn behandlet tre klager der Helsetilsynet i fylket hadde vedtatt å avvise rettighetsklagen. I en av sakene fikk klageren medhold.

Tilsyn med helsetjenesten

I 2010 gjennomførte Helsetilsynet i fylkene 207 systemre-

Tabell 9 Klagesaker om manglende oppfyllelse av rettigheter knyttet til helsetjenesten – antall vurderinger i saker avsluttet av Helsetilsynet i fylkene fordelt på lovbestemmelser sakene er vurdert i forhold til – 2008-2010

Bestemmelse	Bestemmelsen gjelder	2008 ²	2009 ²	2010	
		Antall vurderinger	Antall vurderinger	Antall vurderinger	Herav helt eller delvis medhold for klageren
Pasientrettighetsloven					
§ 2-1 første ledd	rett til nødvendig helsehjelp fra kommunehelsetjenesten	65	83	71	32
§ 2-1 annet ledd	rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten	194	168	217	85
§ 2-2	rett til vurdering innen 30 dager	10	11	19	15
§ 2-3	rett til fornyet vurdering	6	8	4	0
§ 2-4	rett til valg av sykehus	14	10	22	10
§ 2-5	rett til individuell plan	13	8	11	8
§ 2-6	rett til syketransport	303	244	405	72
Kap. 3	rett til medvirkning og informasjon	50	49	70	25
Kap. 4	samtykke til/rett til å nekte helsehjelp	7	1	6	3
Kap. 4a tvang	innleggelse/tilbakehold i helseinstitusjon (ny fra 2009)	–	6	5	1
§ 5-1	rett til innsyn i journal	28	30	34	18
Helsepersonelloven					
helsepersonelloven §§ 42, 43 og 44, jf. pasientrettighetsloven § 5-2	rett til retting og sletting i journal	33	21	32	15
Kommunehelsetjenesteloven					
§ 2-1	rett til nødvendig helsehjelp	142	148	144	66
Tannhelsetjenesteloven					
§ 2-1	rett til nødvendig tannhelsehjelp	0	3	3	2
Andre lovparagrafer som gir rettigheter på helseområdet		1	7	8	5
Sum vurderinger mot enkeltbestemmelser¹		866	797	1051	357
Antall saker¹		771	705	911	
Avviste saker³		63	71	63	

¹ Noen av sakene Helsetilsynet i fylkene behandler, omfatter vurderinger opp mot mer enn én rettighetsbestemmelse. Derfor blir summen av vurderinger høyere enn antall saker.

² Tallene avviker noe fra foregående års publiseringer fordi tidligere rapporterte data korrigeres når det oppdages feil og mangler.

³ Åpenbart grunnløse eller foreldete saker avvises.

visjoner, se tabell 10, og ca. 230 andre tilsyn med virksomheter. Av systemrevisjonene var 141 rettet mot kommuner og 66 rettet mot spesialisthelsetjenesten.

Mer enn halvparten av den planlagte tilsynsvirksomheten i 2010 var del av et landsomfattende tilsyn som inngår i den fireårige satsingen på tilsyn med sosial- og helsetjenester til eldre (2009-12), se egen artikkel på side 5-7.

De 55 systemrevisjonene med kommuner som ikke var del av eldretilsynet gjaldt bl.a. (med antall)

- 9 sykehjem
- 8 helse-, sosial- og barneverntjenester til utsatte barn
- 7 helse- og sosialtjenester til barn i avlastningsboliger
- 6 tjenester til rusmiddelmissbrukere
- 3 helsestasjons- og skolehelsetjeneste
- 3 legevakt
- 3 helse- og sosialtjenester til psykisk syke

Av systemrevisjonene med kommunen ble 92 gjennomført i samarbeid mellom Helsetilsynet i fylket og Fylkesmannen, ved at krav både i helse- og sosiallovgivningen ble undersøkt.

Helsetilsynet i de fylkene som dekker hver av de fire regionene valgte i 2010 regionale temaer for tilsyn med spesialisthelsetjenesten, se artikkel ss. 10-11. I tillegg til systemrevisjonene er det gjort 22 tilsyn med avtalespesialister i psykisk helsevern som har avtale med helseforetakene.

I 144 av de 207 systemrevisjonene ble det funnet brudd på lov eller forskrift (avvik). Per 31. desember 2010 var det fremdeles 65 tilsyn med helsetjenesten fra 2009 eller tidligere der avvik ikke var lukket. Ett år tidligere var det tilsvarende tallet 79.

Statens helsetilsyns krav til Helsetilsynet i fylkene er 300 systemrevisjoner. Det ble utført tilsyn med arbeidsomfang tilsvarende 318 systemrevisjoner.

Helsetilsynet i Rogaland gjennomførte i tillegg 18 verifikasjonstilsyn med helseforhold (del av HMS) og 5 tilsyn i forbindelse med maritimt sertifikat knyttet til petroleumsvirksomheten.

Tabell 10 Tilsyn med helsetjenesten – antall system-revisjoner utført av Helsetilsynet i fylkene i 2008-2010

Helsetilsynet i	2008	2009	2010
Østfold	15	15	6
Oslo og Akershus	32	33	29
Hedmark	12	12	6
Oppland	16	15	12
Buskerud	13	17	10
Vestfold	20	13	13
Telemark	14	13	6
Aust-Agder	13	13	7
Vest-Agder	14	13	7
Rogaland	20	18	16
Hordaland	26	21	20
Sogn og Fjordane	12	12	7
Møre og Romsdal	17	17	15
Sør-Trøndelag	15	14	16
Nord-Trøndelag	10	13	7
Nordland	16	17	11
Troms	16	13	13
Finnmark	12	11	6
Sum	293	280	207*

* I tillegg kommer tilsyn med andre metoder enn systemrevisjon omtalt ovenfor.

Pålegg, tvangsmulkt og stengning

I 2010 har Statens helsetilsyn gitt ett pålegg til virksomhet etter helselovgivningen. Det gjaldt svikt i ambulansetjeneste og ble i desember 2010 gitt til Helse Førde HF med hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven § 7-1. Samtidig ble det gitt varsel om tvangsmulkt etter samme lov § 7-2. Vestre Viken HF fikk varsel om pålegg for ikke å rette opp uforsvarlig virksomhet. Virksomheten brakte forholdene i orden og det ble ikke nødvendig å gi pålegg. I tillegg ble det gitt flere pålegg til virksomheter som ikke svarer tilsynsmyndigheten i tilsynssaker.

Bruk av tvang og makt overfor mennesker uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelp

Kap. 4A i pasientrettighetsloven, som trådte i kraft 1. januar 2009, gjelder helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen.

Helsetjenesten skal treffe vedtak om bruk av tvang og kopi av vedtaket skal sendes Helsetilsynet i fylket. Antallet kopier av vedtak mottatt av Helsetilsynet i fylkene var 2075 i 2010, se tabell 11. Alle vedtak gjennomgås av Helsetilsynet i fylket, som har myndighet til å overprøve (endre eller oppheve) vedtakene. Dersom et vedtak om helsehjelp etter dette kapitlet ikke er påklaget og helsehjelpen vedvarer, skal Helsetilsynet i fylket, når det har gått tre måneder fra vedtaket ble truffet, av eget tiltak vurdere om det fortsatt er behov for helsehjelpen.

Tabell 11 Tvang og makt overfor mennesker uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelp i 2009 og 2010

År	Antall vedtak ¹	Antall vedtak opphevet	Antall vedtak endret	Antall vedtak som varer mer enn 3 måneder
2009	1687	125	2	1050
2010	2075	157	27	1254

¹ Tallene gjelder antall kopier av vedtak i helsetjenesten som Helsetilsynet i fylket har mottatt.

Erfaring fra de to første årene viser at ca. 60 % av vedtakene krever aktivitet fra Helsetilsynet i fylket i form av råd og veiledning med kommunen / tjenestene etter at de mottar kopi av vedtaket.

Helsetilsynet i fylket mottok 21 klager på helsetjenestens vedtak. I 18 av sakene ble vedtaket opprettholdt.

Tilsynssaker (enkeltsaker)

Tilsynssaker behandlet av Helsetilsynet i fylket

Tilsynssaker er saker Helsetilsynet i fylket behandler på grunnlag av klager fra pasienter og pårørende og andre kilder, som handler om mulig svikt i tjenestene.

Tabell 12 Tilsynssaker ved Helsetilsynet i fylkene – antall avsluttede saker og saksbehandlingstid – 2008-2010

Helsetilsynet i	Antall avsluttede saker			Andel med mer enn 5 md. behandlingstid i 2010
	2008 ¹	2009 ¹	2010	
Østfold	222	179	169	50 %
Oslo og Akershus	392	329	391	45 %
Hedmark	114	122	132	66 %
Oppland	51	52	80	50 %
Buskerud	116	113	129	50 %
Vestfold	62	96	90	20 %
Telemark	62	75	98	27 %
Aust-Agder	42	37	39	51 %
Vest-Agder	64	68	83	29 %
Rogaland	105	103	80	48 %
Hordaland	205	185	227	44 %
Sogn og Fjordane	54	65	58	10 %
Møre og Romsdal	92	130	71	48 %
Sør-Trøndelag	120	112	112	25 %
Nord-Trøndelag	77	72	90	72 %
Nordland	110	86	181	45 %
Troms	92	83	93	38 %
Finnmark	26	63	52	12 %
Sum	2006	1970	2175	43 %
I tillegg avsluttet uten vurdering ²	290	289	352	
Avviste saker ³	120	143	193	

¹ Noen tall har små avvik fra foregående års publiseringer fordi tidligere rapporterte data korrigeres når det oppdages feil og mangler.

² Avsluttes gjennom å be innklaget å ta kontakt med den som har klagt, for å finne en løsning i minnelighet.

³ Åpenbart grunnløse eller foreldete saker avvises.

I 2010 varierte antall nye saker per 100 000 innbyggere fra 29 i Rogaland til 93 i Troms. For landet som helhet var det 2781 nye tilsynssaker. Det tilsvarer 57 per 100 000 og er 309 saker flere enn året før, dvs. en økning på 13 prosent.

Restansen av tilsynssaker (saker under behandling) hos Helsetilsynet i fylkene gikk opp fra 990 ved utgangen av 2009 til 1051 saker ved utgangen av 2010. Dette tilsvarer en økning på seks prosent.

Mer enn halvparten av tilsynssakene skal være behandlet innen fem måneder. Dette ble oppnådd ved Helsetilsynet i 15 fylker i 2010 (Helsetilsynet i Oslo og Akershus teller som ett fylke). Kravet ble nådd også for alle fylkene sett under ett, idet 57 prosent av sakene på landbasis hadde en kortere saksbehandlingstid enn fem måneder.

Tilsynssakene er ofte sammensatt og har 2-3 vurderingsgrunnlag i gjennomsnitt. Forsvarlig virksomhet er det temaet som oftest blir vurdert. Dernest kommer vurderinger knyttet til plikten til å føre pasientjournal. Vurderingene som angår rusmidler og andre spørsmål om helsepersonells egnethet, er få, men ofte alvorlige.

Tilsynssaker behandlet av Statens helsetilsyn

Statens helsetilsyn behandler de alvorligste tilsynssakene, som blir oversendt fra Helsetilsynet i fylket. I 2010 behandlet Statens helsetilsyn 347 saker. Det ble gitt 255 reaksjoner, 27 rettet mot virksomheter og 228 rettet mot helsepersonell. Statens helsetilsyn avsluttet 103 saker uten å gi reaksjon. Det var 114 helsepersonell som mistet til sammen 119 autorisasjoner. De fleste tilbakekall gjelder rusmiddelbruk, og det er en liten økning i antall helsepersonell som mistet autorisasjonen på grunn av seksuell utnyttning av pasient, fra 11 til 16. I 2010 fikk ni helsepersonell begrensninger i sin autorisasjon i medhold av helsepersonelloven § 59a og fire helsepersonell i medhold av § 59.

Til sammen 22 helsepersonell fikk sin autorisasjon/lisens suspendert mens saken var til behandling. Statens helsetilsyn forlenget suspensjonen av autorisasjonen til to helse-

Tabell 13 Rettslig grunn som tilsynssaker ved Helsetilsynet i fylket er vurdert mot i 2008-2010

Bestemmelse i helsepersonelloven	2008 ¹	2009 ¹	2010
Forsvarlighet: oppførsel (§ 4)	247	201	245
Forsvarlighet: undersøkelse, diagnostikk, behandling (§ 4)	1522	1716	1670
Forsvarlighet: medisiner (§ 4)	215	228	230
Forsvarlighet: annet (§ 4)	279	291	301
Øyeblikkelig hjelp (§ 7)	34	38	34
Informasjon (§ 10)	83	103	104
Organisering av virksomhet (§ 16)	199	192	144
Taushetsplikt, opplysningsrett, opplysningsplikt (kap. 5 og 6)	117	115	157
Pasientjournal (§§ 39-41)	255	233	316
Egnethet: rusmiddelmissbruk (§ 57)	50	44	47
Egnethet: andre forhold (§ 57)	56	67	63
Bestemmelse i spesialisthelsetjenesteloven			
Plikt til forsvarlighet (§ 2-2)	573	587	703
Andre pliktgrunnlag	626	583	683
Sum vurderingsgrunnlag²	4256	4398	4697
Antall saker med vurdering²	2006	1970	2175

¹ Små avvik fra foregående års publiseringer skyldes at tidligere rapporterte data korrigeres når det oppdages feil og mangler.

² Flere av sakene Helsetilsynet i fylkene behandler omfatter vurderinger opp mot flere bestemmelser. Derfor blir sum vurderingsgrunnlag høyere enn antall saker.

Tabell 14 Antall avsluttede tilsynssaker og reaksjoner fordelt på årene 2002 til 2010

År	Reaksjoner	Ingen reaksjon	Avsluttede saker
2002	103	71	173
2003	125	55	172
2004	148	101	237
2005	168	87	242
2006	184	76	252
2007	181	95	271
2008	155	65	224
2009	235	87	301
2010	255	103	347

Tabell 15 Reaksjoner fra Statens helsetilsyn mot helsepersonell i 2009 og 2010

	Advarsel		Tap av autorisasjon eller lisens		Tap av rekvisiteringsrett		Begrenset autorisasjon / lisens (§ 59)		Begrenset autorisasjon/ lisens § 59a)		Tap av spesialistgodkjenning		Sum	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	Lege	64	53	28	27	3	8		2	5	8	2		102
Tannlege	1	4	4	3									5	7
Psykolog	2	5	1	6				1					3	12
Sykepleier	6	11	44	43			1		1				52	54
Hjelpepleier	1	1	19	23					2				22	24
Vernepleier	1		4	5									5	5
Jordmor	3	2	1	2									4	4
Fysioterapeut	1			3				1		1			1	5
Andre grupper	6	4	7	7									13	11
Uautoriserte	4	8											4	8
Sum	89	88	108	119	3	8	1	4	8	9	2	0	211	228

personell. Tre leger fikk suspendert sin rekvireringsrett for legemidler i gruppe A og B.

Statens helsetilsyn mottok melding fra 19 helsepersonell som ga frivillig avkall på sin autorisasjon. Fire helsepersonell (leger) ga frivillig avkall på sin rett til å rekvirere legemidler i gruppe A og B.

Statens helsetilsyn oversendte 76 klager på vedtak til Statens helsepersonellnemnd (HPN) i 2010, mot 62 i 2009. Nemnda stadfestet i 2010 Statens helsetilsyns vedtak i 50 saker. 14 vedtak ble omgjort, ett vedtak ble delvis omgjort.

Statens helsetilsyn begjærte påtale i åtte saker i 2010. I ni saker konkluderte Statens helsetilsyn med at det ikke var grunnlag for å begjære påtale mot helsepersonell eller virksomhet. Statens helsetilsyn anmeldte tre helsepersonell til politiet på bakgrunn av mistanke om straffbart forhold.

Statens helsetilsyn ferdigbehandlet 60 søknader fra helsepersonell som tidligere har mistet autorisasjonen. 16 helsepersonell fikk ny autorisasjon uten begrensninger, og seks helsepersonell fikk begrenset autorisasjon til å utøve virksomhet under bestemte vilkår.

Statens helsetilsyn behandlet fem søknader om rett til å rekvirere legemidler i gruppe A og B fra helsepersonell som tidligere har mistet rekvireringsretten. Fire søknader ble innvilget og en ble avslått.

I 2010 behandlet Statens helsetilsyn 38 saker mot virksomheter. I 27 av sakene ble det påvist brudd på helselovgivningen og i 13 av disse sakene fant vi brudd på opplysningsplikten til tilsynsmyndigheten. I elleve saker fant vi at helselovgivningen ikke var brutt. Det er Helsetilsynet i fylket som i de fleste tilfeller avslutter saker som gjelder svikt ved organisering eller styring av helsetjenesten som tilbys. Tallet på slike saker er derfor relativt lavt i Statens helsetilsyn sett i forhold til det totale antall avsluttede saker.

Statens helsetilsyn behandlet 347 saker i 2010 mot 301 i 2009. Median saksbehandlingstid var 5,4 måneder.

Tabell 16 Årsak til tilbakekall av autorisasjon i 2010 fordelt på helsepersonellgruppe

	Sykepleier	Hjelpepleier	Lege	Andre	Sum
Rusmiddelbruk	32	13	10	9	64
Sykdom	1			3	4
Seksuell utnyttning av pasient	3	1	8	4	16
Atferd		7	2	6	15
Uforsvarlighet	4	2	2	1	9
Ikke innrettet seg etter advarsel	1		2	3	6
Mistet i utlandet	2		3		5
Sum	43	23	27	26	119

Fra 1. juni 2010 blir enkelte tilsynssaker behandlet i en egen utrykningsgruppe i Statens helsetilsyn, se artikkel på s. 29.

Meldesentralen

Meldesentralen i Statens helsetilsyn er en database over hendelser som er meldt i henhold til spesialisthelsetjenesteloven § 3–3. Helseinstitusjoner er pålagt å gi skriftlig melding til Helsetilsynet i fylket om betydelig personskaade og om hendelser som kunne ha ført til betydelig personskaade som følge av ytelse av helsetjeneste eller ved at en pasient skader en annen.

Det ble registrert 2059 meldinger i 2009 (1286 i 2008). En tredel av disse meldingene (32 prosent) gjelder betydelig personskaade, mens litt under halvparten av meldingene (46 prosent) gjelder forhold som kunne ha ført til betydelig personskaade. Det ble registrert 443 meldinger om unaturlig dødsfall i 2009 (22 prosent av meldingene).

14 prosent av alle meldingene (298 meldinger) som ble registrert i 2009 gjaldt feil ved bruk av legemidler. Lege-middelfeil gjelder tilfeller av blant annet feil dose, feil administrering, feil legemiddel, feil pasient og uventet effekt.

Åtte prosent av meldingene (155 meldinger) omhandlet hendelser knyttet til fødsler. I 46 prosent av de meldingene som gjaldt fødsler, ble moren skadet og i 17 prosent ble barnet skadet. Det er registrert 45 tilfeller hvor enten barnet døde under fødsel eller fosteret døde i livmoren.

24 prosent av meldingene (486 meldinger) omhandlet hendelser fra psykisk helsevern. Det ble registrert 127 meldinger om selvmord og 177 meldinger om selvmordsforsøk og selvskading.

Regnskap og personell

Bevilget budsjett for 2010 for budsjettkapitel 721 Statens helsetilsyn var 95,3 mill. kr i utgifter og 3,9 mill. kr i inntekter. Regnskapsresultat var hhv. 93,3 og 4,1 mill. kr. Antall ansatte i Statens helsetilsyn ved utgangen av 2010 var, omregnet til årsverk, 102.

Utgiftene til klagebehandling og tilsyn ved fylkesmannsembetene og Helsetilsynet i fylkene blir dekket under budsjettkapittel 1510 Fylkesmannsembetene.

Publikasjoner fra Helsetilsynet

Rapport fra Helsetilsynet

I serien formidles funn og erfaringer fra klagebehandling og tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene. På nettstedet www.helsetilsynet.no finnes alle utgivelser i fulltekst, og sammendrag på engelsk og samisk.

2011

Krevende oppgaver med svak styring. Samlerapport fra landsomfattende tilsyn i 2010 med kommunenes sosial- og helsetjenester til eldre (Rapport fra Helsetilsynet 5/2011)

Kommuner bryter loven ved henvendelser om økonomisk stønad. Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2010 med sosiale tjenester i Nav (Rapport fra Helsetilsynet 4/2011)

Korleis tek fødeinstitusjonen og kommunen vare på behova til barselkvinna og det nyfødde barnet i barseltida? Rapport frå tilsyn med barselomsorga (Rapport fra Helsetilsynet 3/2011)

Nytt syn på gammel aktivitet. Tilsyn 2010 med verksemder som er godkjende for å handtere hornhinner m.m. til bruk på menneske i Noreg: Gjennomføring og erfaringar (Rapport fra Helsetilsynet 2/2011)

Meldesentralen – meldinger om uønskede hendelser rapportert fra psykisk helsevern (Rapport fra Helsetilsynet 1/2011)

2010

Sårbare pasienter – utrygg tilrettelegging. Funn ved tilsyn med legemiddelbehandling i sykehjem 2008-2010 (Rapport fra Helsetilsynet 7/2010)

Geir Godager og Sverre Grepperud: Har leger realistiske oppfatninger om tilsynsmyndighetenes bruk av reaksjoner? (Rapport fra Helsetilsynet 6/2010)

Meldesentralen – årsrapport 2008-2009 (Rapport fra Helsetilsynet 5/2010)

Risikobildet av norsk kreftbehandling (Rapport fra Helsetilsynet 4/2010)

Distriktspsykiatriske tjenester – likeverdig tilbud? Oppsummering av landsomfattende tilsyn 2008 og 2009 med spesialisthelsetjenester ved distriktspsykiatriske sentre (Rapport fra Helsetilsynet 3/2010)

Det vil helst gå bra... Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2009 med kommunale sosial- og helsetjenester til barn i barne- og avlastningsboliger (Rapport fra Helsetilsynet 2/2010)

Tannhelsetjenesten – med særlig blick på offentlige tannhelsetjenester til prioriterte grupper (Rapport fra Helsetilsynet 1/2010)

Høringsuttalelser

Statens helsetilsyn gir i mange saker innspill til andre i form av høringsuttalelser. Disse blir publisert på www.helsetilsynet.no, menyen Publikasjoner\Brev og høringsuttalelser. Nedenfor refereres tema for noen av høringsuttalelsene.

NOU 2010: 3 "Drap i Norge i perioden 2004-2009". Høringsuttalelse av 25. oktober 2010 fra Statens helsetilsyn til Helse- og omsorgsdepartementet.

Etter selvmordet - Veileder om tiltak for etterlatte ved selvmord. Høringsuttalelse av 23. september 2010 fra Statens helsetilsyn til Helsedirektoratet.

Pliktmessig avhold for helsepersonell - forslag om lovendring. Høringsuttalelse av 15. september 2010 fra Statens helsetilsyn til Helse- og omsorgsdepartementet.

NOU 2009:22 Det du gjør, gjør det helt. Høringsuttalelse av 30. august 2010 fra Statens helsetilsyn til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Forslag til kvalitetskrav til fødeinstitusjoner. Høringsuttalelse av 3. juni 2010 fra Statens helsetilsyn til Helsedirektoratet.

Rundskriv

Syketransport – retningslinjer for behandling av klagesaker. Rundskriv IK-1/2010 fra Statens helsetilsyn til fylkesmennene.

Medisinalmeldinger/Helse- og sosialmeldinger

Fylkesmannen og Helsetilsynet i hvert fylke gir årlig ut en publikasjon med stoff om tjenestene i fylket og om tilsyn og klagebehandling. Navnet er medisinalmelding eller helse- og sosialmelding eller lignende, og målgruppene er tjenestene og publikum i fylket, og sentrale myndigheter. Meldingene finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no, meny Publikasjoner.

Artikler

Artikler som ansatte i Statens helsetilsyn skriver, publiseres eller lenkes til på nettstedet www.helsetilsynet.no, meny Publikasjoner\Artikler og kronikker.